

Startprogram för vindkraft, solkraft och energilagring

35 förslag för att klara energiomställningen
och öka takten i elektrifieringen

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Prioriterade förslag	3
Inledning	5
Nuläges- och omvärldsanalys	6
35 konkreta förslag	12
Elektrifiering	13
Förnybar elproduktion	19
Energilagring	24
Elnät och elsystem	28
Tillståndprocesser	30
Energisäkerhet och försvar	33

SAMMANFATTNING

En vägledning för nästa regering

Detta startprogram syftar till att sammanställa vilka politiska beslut som behöver fattas för att stärka förutsättningarna för tillstånd till och investeringar i vindkraft, solkraft, energilagring och elnät i Sverige. Programmet ger vägledning för hur en regering efter valet den 13 september 2026 kan agera för att öka utbyggnadstakten och undanröja de hinder som i dag bromsar elektrifieringen.

Programmet inleds med en nuläges- och omvärldsanalys av elektrifieringen, utvecklingen för vindkraft, solkraft och energilagring samt de utmaningar som det svenska energisystemet står inför. Därefter presenteras Green Power Swedens konkreta förslag inom områdena elektrifiering, förnybar elproduktion, energilagring, elnät, tillståndprocesser samt energisäkerhet och försvar. Fokus ligger på beslut och reformer som kan genomföras under fjärde kvartalet 2026 samt den första halvan av mandatperioden och som bedöms ge störst effekt för elektrifieringens och energisystemets utveckling.

35

konkreta
förslag

7

prioriterade
förslag

6

ämnesområden

PRIORITERADE FÖRSLAG

Sju förslag att börja med

Green Power Sweden bedömer att följande sju prioriterade förslag har störst betydelse för att öka investeringarna i vindkraft, solkraft och energilagring, stärka elektrifieringen och möta Sveriges växande elbehov i närtid.

1 Inför ett nationellt elektrifieringsmål kopplat till klimatmålet 2045, med delmål till 2030 och 2035

Klimatmålet till 2045 kräver att en betydligt större del av Sveriges energianvändning elektrifieras. Regeringen bör därför införa ett nationellt elektrifieringsmål, med tydliga delmål till 2030 och 2035, som ger långsiktiga signaler för investeringar i elproduktion, elnät, energilagring och elanvändning.

2 Sänk energiskatten på el för att stimulera elektrifieringen

För att påskynda omställningen behöver elektrifieringen stimuleras genom en successiv sänkning av elskatten. Ett första steg bör vara att sänka elskatten till EU:s miniminivå för användning inom fjärrvärmesektorn och till storskaliga värmepumpar.

3 Säkra långsiktiga incitament till vindkraftskommuner och reformera den kommunala tillstyrkan

Kommuner som möjliggör utbyggnad av ny elproduktion behöver få en ökad del av de ekonomiska nyttor som investeringarna skapar. Ett långsiktigt ersättningssystem kopplat till faktisk fastighetsskatt från vindkraft bör lagstadgas. Samtidigt behöver den kommunala tillstyrkan reformeras så att beslut fattas tidigare samt blir mer rättssäkra för både kommuner och investerare.

4 Möjliggör solsambbruk och dubbel markanvändning

Nuvarande tillämpning av miljöbalken riskerar att i onödan ställa jordbruk och solkraft mot varandra. Regelverket bör förtydligas så att jordbruk och solelproduktion kan samexistera på samma mark när marken fortsatt brukas. Samtidigt bör även en moderniserad och tydligare tillståndsordning för solparker säkerställa att regelverket bättre speglar teknikens utveckling och förutsättningar.

5 Ta fram en nationell strategi för energilagring

Energilagring är en nyckelresurs i ett elektrifierat energisystem. Regeringen bör därför ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell strategi för energilagring som tydliggör lagringens roll i elsystemets utveckling, identifierar kvarvarande hinder och föreslår nödvändiga reformer.

6 Ge längre och mer flexibla igångsättningstider för tillståndsgivna projekt

Tillståndsgivna projekt riskerar i dag att förfalla innan marknadsförutsättningar och nätanslutning finns på plats. Huvudregeln bör därför vara tio års igångsättningstid för landbaserad vindkraft och storskalig solkraft samt femton år för havsbaserad vindkraft. Det bör även underlättas för möjligheten att få förlängda igångsättningstider för redan tillståndsgivna projekt.

7 Ge Försvarsmakten ett tydligare uppdrag för samexistens

Försvarsintressen är i dag ett betydande hinder för utbyggnaden av ny elproduktion. Försvarsmakten bör få ett tydligt uppdrag att aktivt bidra till Sveriges energioberoende genom att verka för samexistens mellan försvarsintressen och ny energiproduktion. Arbetet bör inkludera översyn av lågflygningsområden och utveckling av tekniska lösningar som minskar konfliktytor mellan energi- och försvarsintressen.

INLEDNING

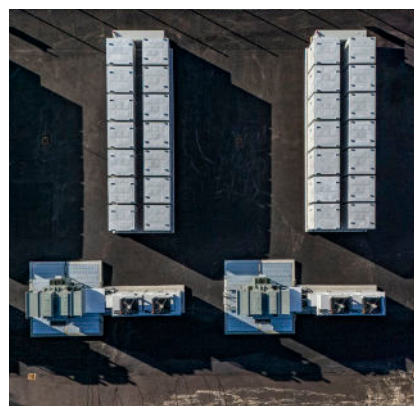
Sverige har ovanligt goda förutsättningar att lyckas

Sverige står inför den största omställningen av energisystemet sedan industrialiseringen av samhället. För att nå klimatmålen, stärka totalförsvaret och säkra näringslivets konkurrenskraft behöver användningen av fossila bränslen minska samtidigt som elektrifieringen ökar kraftigt.

Sverige har ovanligt goda förutsättningar att lyckas. Vi har ett nästan helt fossilfritt elsystem, ett av Europas lägsta elpriser, stark industriell kompetens, rika naturresurser och en lång tradition av teknisk utveckling. Samtidigt ökar den internationella konkurrensen om investeringar, kompetens och industrietableringar när länder i Europa och övriga världen genomför omfattande satsningar på elektrifiering och förnybar energi.

Vindkraft, solkraft och energilagring är tekniker som redan finns tillgängliga, är väl beprövade och som under rätt marknadsförutsättningar kan byggas ut i den takt och till den kostnad som elektrifieringen kräver. Tillsammans med elnät, flexibilitetslösningar, vattenkraft och andra fossilfria resurser kan de bidra till ett robust och konkurrenskraftigt energisystem som levererar el, där och när den behövs.

Syftet med detta startprogram är att visa vilka politiska beslut som bör prioriteras under den kommande mandatperioden, för att möjliggöra en accelerering av elektrifieringen. Det innehåller förslag som kan undanröja hinder för investeringar i förnybar elproduktion, energilagring och elektrifiering. Fokus ligger på beslut och reformer som kan genomföras relativt snabbt och som stärker Sveriges möjligheter att skapa tillväxt, jobb, energisäkerhet och fortsatt klimatomställning.

Vindkraft, solkraft och energilagring kan byggas ut i den takt som elektrifieringen kräver. Foto: wpd, Alight och Ingrid Capacity.

NULÄGES- OCH OMVÄRLDSANALYS

Sverige behöver mer fossilfri el

Det svenska elsystemet hör fortsatt till världens mest välfungerande. Sverige kombinerar hög leveranssäkerhet, låga utsläpp från elproduktionen och god tillgång till fossilfri el. Enligt [Energimarknadsinspektionen](#) uppgick leveranssäkerheten i det svenska elnätet till 99,99 procent under 2024, samtidigt som nästan all svensk elproduktion är [fossilfri](#). Svenska kraftnäts senaste [analyser](#) visar dessutom att kraftbalansen i det svenska elsystemet är god.

Utvecklingen mot ett elsystem med en växande andel vind- och solkraft har därmed inte lett till de omfattande störningar eller leveransproblem som ibland beskrivs i debatten. De utmaningar som [Svenska kraftnät](#) identifierar handlar i stället främst om att möta en kraftigt växande efterfrågan på el genom investeringar i elproduktion, elnät, energilagring och flexibilitet.

Sverige har beslutat om ett långsiktigt klimatmål om nettonollutsläpp till år 2045. För att nå dit krävs omfattande investeringar i ny elproduktion, energilagring, flexibilitet och elnät för att kunna elektrifiera samhället. Samtidigt saknas tydliga delmål för hur elektrifieringen och utbyggnaden av fossilfri elproduktion ska utvecklas på vägen mot 2045. Det försvårar investeringar i elproduktion, energilagring och elanvändning, eftersom aktörer saknar tydliga signaler om när ny kapacitet behöver finnas på plats.

Den mest akuta energipolitiska utmaningen finns i södra Sverige. De två elområdena längst i söder, elområde 3 och elområde 4, står för över tre fjärdedelar av Sveriges elanvändning, men producerar enbart omkring hälften av elen. Nu visar även flera [analyser](#) att elunderskottet i södra Sverige riskerar att växa snabbare än ny elproduktion och överföringskapacitet tillkommer.

När överföringskapaciteten inte räcker till uppstår högre elpriser, större prisskillnader mellan elområden och ökad sårbarhet för hushåll och företag. Konsekvenserna märks redan i dag. Företag skjuter upp investeringar, etableringar försenas och flera regioner pekar på effektbrist som ett hinder för tillväxt. Om nuvarande mycket låga utbyggnadstakt av elproduktion består riskerar södra Sveriges underskott att fördjupas ytterligare, vilket kan leda till att elpriserna långvarigt etablerar sig på en hög kontinental nivå.

99,99%

Så hög var leveranssäkerheten i det svenska elnätet under 2024.

Elektrifieringens framgång kommer därför i praktiken att avgöras av om Sverige lyckas få fram mer elproduktion, energilagring och nätkapacitet i den takt som efterfrågan växer.

Förnybara kraftslag i Sverige – utveckling och nuläge

Landbaserad vindkraft

Trots Sveriges goda förutsättningar utvecklas energisystemet i flera avseenden åt fel håll. Utbyggnaden av det kraftslag som har stått för merparten av den tillkommande elproduktionen sedan millennieskiftet, den landbaserade vindkraften, har nu bromsat in.

Den landbaserade vindkraften behöver öka med 5,4 terawattimmar (TWh) per år för att ligga i linje med genomsnittet i Energimyndighetens långsiktiga scenarier till 2035 och för att vi ska kunna tillgodose det elbehov som elektrifieringen av samhället skapar. För att nå en sådan utbyggnadstakt skulle det krävas i genomsnitt 250 nya driftsatta vindkraftverk per år. Under perioden 2020–2025 beviljades däremot tillstånd för i genomsnitt omkring 100 verk per år, och under 2025 fick endast 12 vindkraftverk tillstånd, den lägsta nivån sedan det kommunala vetot infördes.

Bakom utvecklingen finns flera samverkande faktorer. Kommunala veton stoppar den absoluta majoriteten av de landbaserade vindkraftsprojekten, men konkurrens mellan energi- och försvarsintressen blir allt vanligare och osäkerheten kring framtida investeringsvillkor har bara ökat.

Havsbaserad vindkraft

Med Sveriges långa kustremsa har vi några av Europas bästa förutsättningar för havsbaserad vindkraft. Men trots det har merparten av de projekt som prövats under mandatperioden fått avslag med hänvisning till totalförsvarets intressen. Samtidigt visar erfarenheter från andra Natoländer runt Östersjön och utvecklingen av ny teknik att utbyggnad av förnybar elproduktion och stark försvarsförmåga inte behöver stå i motsats till varandra. Sveriges framtida energiförsörjning och totalförsvaret är snarare i många avseenden ömsesidigt beroende av varandra.

Storskalig solkraft

Intresset för att investera i solparker har ökat kraftigt under de senaste åren och det finns i dag en omfattande projektportfölj i olika faser

5,4 TWh

Så mycket behöver den landbaserade vindkraften byggas ut varje år för att kunna tillgodose det elbehov elektrifieringen skapar.

av tillståndprocessen. Sedan 2019 har länsstyrelser och mark- och miljödomstolar godkänt solparker med en sammanlagd möjlig elproduktion på 9,4 TWh per år. Vid utgången av 2025 fanns dessutom 466 anmälningar eller tillståndsansökningar som ännu inte avgjorts, motsvarande ytterligare 20,7 TWh möjlig elproduktion. Merparten av de godkända solparkerna och projekt som fortfarande väntar på beslut finns i elområde 3 och 4.

Trots den stora projektportföljen realiserar många projekt långsammare än vad efterfrågan på ny elproduktion kräver. Låga elpriser tillsammans med hinder för att ansluta anläggningarna till elnätet gör att utvecklingen går trögare än vad som hade varit möjligt.

Den enskilt största utmaningen för solparksbranschen är i dag anslutningen till elnätet. Höga anslutningskostnader, långa ledtider och bristande förutsägbarhet i nätbolagens processer gör att projekt försenas eller riskerar att inte genomföras alls. Green Power Swedens [kartläggning](#) visar exempel på projekt som fått vänta flera år på nätutredningar eller besked om anslutning. Därmed riskerar investeringar i ny elproduktion att utebli trots att projekten har mark, finansiering och nödvändiga tillstånd.

Storskalig batterilagring

Storskalig batterilagring är ett av de områden inom energisektorn som utvecklats snabbast i Sverige under de senaste åren. Green Power Swedens [kartläggning](#) visar att batteriparker med en sammanlagd effekt på omkring 5 gigawatt (GW) och en lagringskapacitet på cirka 10 gigawattimmar (GWh) fick klartecken av länsstyrelserna under perioden 2021–2025. Det motsvarar mer än tre gånger Stockholms stads effektbehov och illustrerar hur snabbt energilagring har gått från en ny teknik till en central del av det framtida elsystemet.

Under första kvartalet 2026 fanns cirka 780 megawatt (MW) batterilager i drift och ytterligare 448 MW under byggnation. Därutöver fanns omkring 1 300 MW tillståndsgivna projekt och cirka 2 450 MW i tillståndprocess. Merparten av projekten återfinns i elområde 3 och 4, där behovet av flexibilitet, effekt och lokal elproduktion är som störst.

De första storskaliga batteriprojekten i Sverige utformades ofta för att leverera stödtjänster till Svenska kraftnät och hade normalt en lagringstid på omkring en till två timmar. I dag projekteras i allt högre grad batterilager med fyra timmars lagring och i vissa fall ännu längre. Utvecklingen innebär att batterierna kan lagra större mängder energi över längre tidsperioder och därmed ta en mer aktiv roll i elsystemet.

30,1 TWh

Så mycket solkraft har godkänts eller väntar på godkännande.

3 X STOCKHOLM

Batteriparker med en total effekt på mer än tre gånger effektbehovet i Stockholm har fått klartecken av länsstyrelserna.

I takt med att lagringstiden ökar förändras även batteriernas affärsmodell. Medan de första generationernas batteriparker huvudsakligen skapade värde genom stödtjänster och frekvensreglering väntas framtidens energilager få en växande betydelse på den ordinarie elmarknaden. Genom att lagra el när priserna är låga och leverera den när efterfrågan och priserna är högre kan energilager bidra till att jämna ut prisvariationer, stärka försörjningstryggheten och öka värdet av den el som produceras från vind- och solkraft.

Omvärlden ökar takten

Medan svenska investeringar möter ökande hinder pågår det en historiskt snabb energiomställning i omvärlden. Investeringarna i förnybar elproduktion samt elnätsutbyggnad överstiger numera de i fossil energi globalt och världens länder konkurrerar aktivt om industrietableringar, datacenter, energiinvesteringar och internationellt kapital.

Solkraft

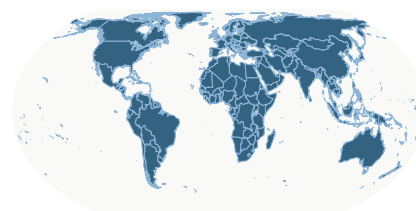
Det pågår en historiskt snabb utbyggnad av solkraft världen över. Kostnaden för solpaneler har minskat med omkring 90 procent sedan början av 2010-talet samtidigt som den globala installerade solkraftskapaciteten vuxit till över tre terawatt (TW). Bara under 2025 tillkom omkring 600 GW ny solkraft globalt. Det motsvarade ungefär 63 procent av all ny kraftproduktionskapacitet som installerades i världen under året och cirka tre fjärdedelar av all ny förnybar kapacitet.

Solkraften stod därmed för mer ny kapacitet än alla andra kraftslag tillsammans. Internationella energiorganet IEA bedömer dessutom att solkraft kommer att stå för nära 80 procent av all ny förnybar elkapacitet som byggs ut globalt fram till 2030. Solkraften väntas samtidigt bli världens näst största fossilfria kraftkälla sett till elproduktion redan under 2026, efter vattenkraften.

Vindkraft

Landbaserad vindkraft står i dag för 11 procent av världens elproduktion. IEA bedömer samtidigt att den globala utbyggnaden av landbaserad vindkraft kommer att öka med omkring 45 procent mellan 2025 och 2030 jämfört med de föregående fem åren.

Vindkraften står redan för en betydande del av elförsörjningen i flera europeiska länder. Danmark producerar exempelvis 60 procent av sin el från vindkraft medan Tyskland, Nederländerna och Storbritannien ligger mellan 25 och 30 procent. I Sverige var andelen drygt 23 procent år 2025.

GLOBAL UPPVÄXLING

Mer investeras i förnybar energi och elnätsutbyggnad än i fossil energi.

60%

Vindkraft dominerar Danmarks produktion av elektricitet.

Vid utgången av 2025 fanns närmare 80 GW havsbaserad vindkraft i drift världen över. Vid 2030 bedömer IEA att den globala kapaciteten av havsbaserad vindkraft kommer att uppgå till omkring 140 GW.

Energilagring

Även energilagring genomgår nu en mycket snabb global expansion. Enligt IEA var batterilagring den snabbast växande krafttekniken i världen under 2025. Under året installerades 108 GW ny batterikapacitet globalt, en ökning med omkring 40 procent jämfört med 2024. Den installerade batterikapaciteten i världen är därmed mer än elva gånger större än 2021.

Utvecklingen drivs av snabbt fallande kostnader. IEA konstaterar att genomsnittliga batterikostnader har minskat med omkring 90 procent sedan 2010, en av de snabbaste kostnadsreduktionerna för någon energiteknik.

Även i Europa växer energilagringen snabbt. Enligt SolarPower Europe installerades 27,1 GWh ny batterikapacitet i EU under 2025, vilket motsvarar en ökning med 45 procent jämfört med året innan och det tolfte rekordåret i rad för batterilagring i unionen. Den samlade batterikapaciteten i EU har ökat tiofaldigt sedan 2021 och uppgår nu till över 77 GWh.

Utvecklingen präglas också av ett tydligt skifte mot storskalig energilagring. För första gången stod storskaliga batteriparker för merparten av den nya kapaciteten i EU under 2025 och svarade för 55 procent av utbyggnaden. Batteriparker etableras i dag både tillsammans med sol- och vindparker och som fristående anläggningar med uppgift att bidra till systembalans, minska prisskillnader och öka värdet av förnybar elproduktion.

Omvärldens påverkan på utvecklingen i Sverige

Elektrifieringen i Sverige drivs inte enbart av nationella mål. Under lång tid har även EU:s klimat-, energi- och industripolitik haft en tydlig inriktning mot en påskyndad elektrifiering och utbyggnad av förnybar energi. I juli 2026 förstärktes denna kurs ytterligare genom EU-kommissionens handlingsplan för elektrifiering, som syftar till att öka elens roll inom industri, transporter och uppvärmning, med ett utpräglat mål om att dubblera elens andel i unionens energisystem. För Sverige innebär detta att behovet av ny elproduktion väntas öka ytterligare under kommande år och att konkurrensen om investeringar, kompetens och kapital kommer att hårdna.

x 10

Batterikapaciteten i EU har tiofaldigats sedan 2021, till 77 GWh.

Utvecklingen är dock inte begränsad till Europa. Enligt IEA väntas den globala efterfrågan på el fortsätta växa kraftigt under de kommande åren. IEA beskriver utvecklingen som början på en ny ”Age of Electricity”, där el får en alltmer central roll i världsekonomin.

Den geopolitiska utvecklingen har samtidigt gjort energisäkerheten till en allt viktigare drivkraft bakom elektrifieringen. Rysslands invasion av Ukraina och konflikterna i Mellanöstern har visat hur beroendet av importerade fossila bränslen gör europeiska ekonomier sårbara för händelser både i närområdet och långt utanför Europas gränser. Under 2026 bidrog konflikterna kring Hormuzsundet till stigande gas- och energipriser i Europa och flera analyser pekar på att Europas beroende av importerad fossil energi fortsatt utgör en strategisk sårbarhet, bland annat från Stockholm School of Economics, Chatham House och Europeiska centralbanken.

Kostnaden för svensk passivitet är därför hög. När investeringar flyttar till andra länder följer även arbetstillfällen, innovationer och framtida exportmöjligheter med. Vi behöver således undanröja de hinder som bromsar investeringar i förnybar elproduktion, energilagring och elektrifiering, samt genomföra de reformer som krävs för att elsystemet ska kunna möta framtidens behov. Det är utgångspunkten för Green Power Swedens startprogram.

AGE OF ELECTRICITY

Begreppet ”Age of Electricity” beskriver ett skifte i det globala energisystemet där el får en allt mer central roll. IEA:s vd Fatih Birol har liknat förändringen vid tidigare epokskiften i energihistorien, som övergången från kol till olja.

Bakgrunden är att elanvändningen växer betydligt snabbare än energianvändningen i stort. Drivkrafterna är elektrifieringen av industri, transporter och bebyggelse, tillsammans med ett snabbt växande elbehov från datacenter och AI.

Age of Electricity handlar inte enbart om mer elproduktion, utan även om att nät, lagring och flexibilitet byggs ut parallellt, för att få bort flaskhalsarna i elsystemet. För det krävs att investeringarna i elnät och lagring ökar från dagens nivåer.

Källor: IEA och World Energy Outlook.

35 konkreta förslag

Tillsammans med de sju prioriterade förslagen presenterar Green Power Sweden totalt 35 konkreta förslag, som bör genomföras skyndsamt efter valet, med målsättningen att vara införda senast under mandatperiodens första hälft. Detta i syfte att påskynda elektrifieringen och stärka förutsättningarna för investeringar i ny vindkraft, solkraft, energilager och energiinfrastruktur.

Förslagen är uppdelade i sex olika ämnesområden:

Elektrifiering.....	13
Förnybar elproduktion.....	19
Energilager.....	24
Elnäta och elsystem	28
Tillståndsprocesser	30
Energisäkerhet och försvar	33

Elektrifiering

FÖRSLAGEN I KORTHET

- 1 Inför ett elektrifieringsmål kopplat till klimatmålet 2045, med delmål till 2030 och 2035
- 2 Inför ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till år 2040
- 3 Sänk energiskatten på el
- 4 Ge hela statsförvaltningen ett tydligt uppdrag att bidra till elektrifiering och teknikneutralitet
- 5 Utred hur ett leveranssäkert elsystem kan säkerställas vid en ökad elanvändning
- 6 Utred marknadsdesign, stödsystem och riskdelning
- 7 Utred hur hybrida elköpsavtal kan bidra till snabbare elektrifiering
- 8 Säkerställ att elintensiva etableringar stärker elsystemet
- 9 Driv på för en ambitiös klimatpolitik i EU
- 10 Kartlägg och ge förslag på åtgärder mot spridning av des- och missinformation

1 Inför ett elektrifieringsmål kopplat till klimatmålet 2045, med delmål till 2030 och 2035

PROBLEM

Sedan 1985 har elektrifieringsgraden av Sveriges energisystem stått still och el har sedan dess utgjort omkring en tredjedel av Sveriges totala slutliga energianvändning. För att lyckas med klimatmålet till 2045 krävs en utfasning av fossila bränslen och att en högre andel av energianvändningen elektrifieras. Avsaknaden av mål och delmål försvårar dessutom taktningen av elproduktion, nätutbyggnad och energilagring mot efterfrågan på el.

FÖRSLAG

Inför ett nationellt elektrifieringsmål som är tydligt kopplat till klimatmålet och som kompletteras med konkreta delmål för elektrifieringen till 2030 och 2035. Detta bör också speglas i delmål för ny fossilfri elproduktion, nätutbyggnad och flexibilitetsresurser till 2030 och 2035.

2 Inför ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till år 2040

PROBLEM

Sverige har en i princip helt fossilfri elproduktion redan i dag – 99 procent – vilket innebär att dagens energipolitiska målsättning om en 100 procent fossilfri elproduktion till år 2040 blir intetsägende. Däremot används fortfarande över 100 terawattimmar (TWh) fossila bränslen i energisystemet i stort, vilket motsvarade en tredjedel av den slutliga energianvändningen 2024. Under de senaste tio åren har andelen fossilfri energi endast ökat med tre procentenheter. Detta visar på att det fortfarande finns mycket kvar att göra för att ställa om Sverige till en fossilfri välfärdsnation.

FÖRSLAG

Ersätt det energipolitiska målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040 med ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till samma år.

3 Sänk energiskatten på el

PROBLEM

Hög elskatt hämmar elektrifieringen av industri, transporter och uppvärmning samtidigt som den bidrar till höga samlade elkostnader för hushåll och företag. Skatten motverkar i vissa fall omställningen från fossila bränslen till el och försvårar investeringar i elektrifiering.

FÖRSLAG

Sänk elskatten för att gynna elanvändning framför fossil energianvändning. Inledningsvis bör regeringen sänka elskatten för användning inom fjärrvärmesektorn och till storskaliga värmepumpar till EU:s miniminivå, vilket skulle möjliggöra en högre elektrifiering av fjärrvärmesektorn och att en större andel av elöverskottet tas till vara. Slutmålet bör vara att elskatten ska sänkas till EU:s miniminivå på 0,6 öre per kilowattimme (kWh) från dagens 36 öre, men ett första steg skulle kunna vara att sänka skatten till 24 öre/kWh, som Finland gjort.

4 Ge hela statsförvaltningen ett tydligt uppdrag att bidra till elektrifiering och teknikneutralitet

PROBLEM

Elektrifieringen bromsas i dag ofta av att myndigheter, kommuner och sektorsmål drar åt olika håll. Avsaknaden av gemensamt uppdrag gör att nationella mål kan motverkas lokalt eller sektorsvis.

FÖRSLAG

Uppdra alla berörda myndigheter, samt uppmuntra kommuner, att bidra till elektrifieringen och klimatomställningen enligt samordnade mål samt återrapportera hur de bidrar till ökad fossilfri elanvändning, snabbare utbyggnad och bättre systemsamordning.

5 Utred hur ett leveranssäkert elsystem kan säkerställas vid en ökad elanvändning

PROBLEM

Det saknas i dag en teknikneutral analys av vilka behov som finns för att säkerställa fortsatt leveranssäkerhet i det svenska elsystemet, hur stora dessa behov är och var i landet de uppstår. Detta skapar osäkerhet kring vilka investeringar som krävs för att säkerställa leveranssäkerhet, särskilt i ett elsystem med en växande andel förnybar elproduktion samt ökande elektrifiering.

FÖRSLAG

Ge Svenska kraftnät och Energimyndigheten i uppdrag att gemensamt analysera behoven för ett leveranssäkert elsystem samt vilka tekniker och lösningar som kan bidra till att säkerställa det.

Uppdraget ska redovisa (i) vilka behov som finns av ökad leveranssäkerhet, (ii) hur stora behoven är över tid respektive (iii) var i landet som behoven uppstår. Låt analysen utgå från ett teknik neutralt perspektiv och utvärdera vilka lösningar som mest kostnadseffektivt kan möta behoven.

Uppdraget bör även analysera om och i vilken utsträckning behovet av leveranssäkerhet kan tillgodoses genom ökad kapacitet via nya eller förstärkta havskablar mellan norra och södra Sverige, samt vilka kostnader det medför. Det bör även utredas i vilken mån livstidsförlängning av befintlig kärnkraft kan bidra till att möta behoven.

6 Utred marknadsdesign, stödsystem och riskdelning

PROBLEM

Olika former av statlig riskdelning och marknadsstöd diskuteras i dag för vissa kraftslag. Sådana åtgärder kan i vissa fall bidra till investeringar, men riskerar samtidigt att påverka konkurrensförutsättningar, investeringssignaler och marknadsfunktioner för bland annat havs- och landbaserad vindkraft, solkraft, energilagring, men även för till exempel livstidsförlängningen av befintlig kärnkraft. I dag saknas en samlad analys av dessa effekter.

FÖRSLAG

Tillsätt en oberoende utredning med uppdrag att analysera riskdelningsmodeller och eventuella behov av stödsystem för fossilfri elproduktion samt deras påverkan på elmarknaden, med utgångspunkt i ett teknikneutralt och kostnadseffektivt perspektiv.

Analysen bör särskilt omfatta (i) investeringsvillkor för både de kraftslag som omfattas av statliga åtgärder och för övriga kraftslag, (ii) hur konkurrensförhållanden mellan tekniker påverkas av olika åtgärder, (iii) elmarknadens funktion och prissignaler, (iv) behovet av flexibilitet, energilagring och nätutbyggnad, (v) statens ansvar för nätutbyggnaden till havs för att möjliggöra anslutning av havsbaserad elproduktion (vi) olika riskdelningsmodeller som till exempel dubbelsidiga Contracts for difference (CfD:er), (vii) kostnader och risker för elkunder och skattebetalare, samt (viii) förutsättningarna för kreditgarantier för stora elanvändare vid ingående av elköpsavtal.

7 Utred hur hybrida elköpsavtal kan bidra till snabbare elektrifiering

PROBLEM

Hybrida elköpsavtal (Hybrid Power Purchase Agreements), där exempelvis solkraft, vindkraft och energilagring kombineras inom samma avtal, kan ge bättre matchning mellan produktion och förbrukning och därmed kan möjliggöra fler investeringar i både elproduktion och elektrifiering. Däremot upplevs hybrida elköpsavtal som tekniskt och rättsligt svåra att få ihop av marknadens aktörer. Eftersom värdet av dem skulle kunna vara betydande, bör det analyseras ifall det finns regulatoriska aspekter som kan förbättras för att tydligare främja hybrida elköpsavtal.

FÖRSLAG

Ge Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät ett tilläggsuppdrag att analysera hur hybrida elköpsavtal kan användas för att möjliggöra snabbare anslutning av stora elanvändare och stimulera investeringar i ny elproduktion, energilager och andra flexibilitetsresurser.

8 Säkerställ att elintensiva etableringar stärker elsystemet

PROBLEM

Ett snabbt växande antal elintensiva verksamheter, inte minst datacenter, etableras i Sverige i takt med elektrifieringen. Detta bidrar till tillväxt och klimatomställning, men ställer samtidigt ökade krav på elsystemet och på att utbyggnaden av elproduktion, nät och flexibilitet sker i takt med efterfrågan.

FÖRSLAG

Ge Energimyndigheten och Svenska kraftnät i uppdrag att analysera hur elintensiva verksamheter, inklusive datacenter, kan integreras i elsystemet på ett sätt som bidrar till leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och fortsatt elektrifiering.

Analysen bör särskilt belysa (i) hur etableringar kan samspela med utbyggnaden av elproduktion och nät, (ii) hur flexibilitet, energilagring och efterfrågeanpassning kan stärka systemets funktion, (iii) hur prissignaler och marknadsdesign kan bidra till effektiva lokaliseringar, (iv) hur ett växande elbehov kan mötas genom ett samlat systemperspektiv samt (v) ge förslag rörande möjlig reglering för additionalitet.

9 Driv på för en ambitiös klimatpolitik i EU

PROBLEM

Näringslivet efterfrågar att EU har ambitiösa och långsiktiga klimatmål för att kunna ställa om. Att EU:s klimatpolitik vacklar är ett skäl till att omställningen av industri- och fordonssektorn inte tar fart, vilket fördröjer efterfrågan på el och skapar konkurrensnackdelar jämfört med omvärlden.

Sverige har tagit så lång tid på sig att genomföra förnybartdirektivet att kommissionen inlett ett överträdelseärende. Även annan EU-lagstiftning implementeras långsamt och på en miniminivå.

FÖRSLAG

Driv på för att EU fortsatt ska vara en föregångare på klimatområdet. Genomför EU:s rättsakter och initiativ för att nå energi- och klimatmålen snabbt och med en hög ambitionsnivå. I förhandlingar av ny EU-lagstiftning bör Sverige driva på för förslag som faktiskt främjar omställningen, och som snarast fasar ut fossil energi.

10 Kartlägg och ge förslag på åtgärder mot spridning av des- och missinformation

PROBLEM

I Sverige sprids felaktig och vilseledande information om klimat och förnybar energi, vilket har konsekvenser för utbyggnaden av förnybar energi, elektrifieringen och i förlängningen Sveriges energisäkerhet. Så som Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) uppdrag är formulerat i dag så ska de identifiera, analysera och kunna lämna stöd i bemötandet av otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information som riktas mot Sverige eller svenska intressen från främmande makt. Men stora mängder felaktig och vilseledande information sprids inom Sverige, och omfattas därför inte av myndighetens uppdrag.

FÖRSLAG

Tillsätt en utredning om hur des- och missinformation om förnybar energi sprids i Sverige, som även bör ge förslag på åtgärder mot sådan spridning.

Förnybar elproduktion

FÖRSLAGEN I KORTHET

11 Inrätta en nationell samordnare för förnybar energi	15 Säkerställ att fysisk planering, energi- och havsplanering samt elektrifieringen taktar
12 Reformera den kommunala tillstyrkan	16 Utred Sveriges behov av hamn- och industriinfrastruktur för havsbaserad energi
13 Säkra långsiktiga incitament till vindkraftskommuner	17 Förtydliga Svenska kraftnäts ansvar för anslutning av strategiska energiprojekt
14 Uppdrag åt länsstyrelserna och planeringsstöd till kommunerna	18 Utred ett stöd för återvätning av torvmarker i samband med solparker

11 Inrätta en nationell samordnare för förnybar energi

PROBLEM

Utbyggnaden av förnybar energi är beroende av beslut och investeringar som rör tillståndsprocesser, elnät, myndigheter och kommunal planering. Ansvaret är i dag fördelat mellan många aktörer, vilket riskerar att skapa onödiga ledtider och bristande samordning. Flera aktörer, däribland Västsvenska Handelskammaren, har därför lyft behovet av en nationell samordnare för att undanröja hinder och öka tempot i utbyggnaden.

FÖRSLAG

Inrätta en nationell samordnare för förnybar energi med uppdrag att påskynda utbyggnaden av vindkraft, solkraft, energilagring och tillhörande elnätsinfrastruktur – samt att främja så kallad ”repowering” av befintliga vindkraftsparker. Ge samordnaren i uppdrag att samla berörda myndigheter, kommuner, nätföretag och projektutvecklare för att identifiera och lösa hinder för utbyggnaden. Utredaren ska också följa upp myndigheternas uppdrag och direktiv så att de är i linje med vad som krävs för utbyggnaden.

Låt samordnaren fungera som en nationell kontaktpunkt för förnybar energi och bidra till ökad samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Dra nytta av erfarenheterna och arbetsformerna från regeringens samordnare för ny kärnkraft.

12 Reformera den kommunala tillstyrkan

PROBLEM

Utbyggnaden av ny elproduktion bromsas av att vindkraftsprojekt kan falla sent och oförutsägbart i processen. Det gör investeringskedjan dyr, långsam och svår att planera för både utvecklare, ägare och kommuner vilket i förlängningen drabbar elkonsumenterna.

FÖRSLAG

Genomför ändringar i linje med propositionen Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft, som tidigare lägger kommunernas beslut, gör processen mer rättssäker, tydliggör vad det är kommunerna ska ta ställning till samt anger att ett beslut om tillstyrkan ska ligga fast. Reformen bör genomföras omgående och helst träda i kraft 1 juli 2027, för att undvika nya perioder med oklarhet om vad som gäller.

13 Säkra långsiktiga incitament till vindkraftskommuner

PROBLEM

I dag uppfattas ofta nyttan med elproduktionen från ny vindkraft tillfalla den bredare ekonomin, och inte stanna kvar i den egna kommunen. Tillfälliga lokala incitament för ny vindkraft riskerar att ge låg legitimitet för fortsatt utbyggnad.

FÖRSLAG

Inför ett långsiktigt system där intäkten från fastighetskatten som betalas av vindkraftsparker från både land- och havsbaserad vindkraft återgår till kommunerna i stället för till staten. Ersättningen ska motsvara den nivå som vindkraften betalat in och tilldelas den kommun där de upprättats i, så fördelningen sker utifrån faktiskt inbetald fastighetsskatt i stället för installerad effekt.

14 Uppdrag åt länsstyrelserna och planeringsstöd till kommunerna

PROBLEM

En stor andel av vindkraftsprojekten stoppas av kommunerna antingen genom att de utesluter vindkraft i sin fysiska planering, eller i nästa skede genom det kommunala vetot. Många projekt stoppas också av Försvarsmakten (som inte längre lämnar tidiga yttranden).

FÖRSLAG

Ge alla länsstyrelser i uppdrag att i samarbete med bland andra Energimyndigheten och Försvarsmakten identifiera möjliga områden för vindkraft och ge kommunerna stöd för att utveckla sin vindkraftsplanering (inspirerat av [stödet under alliansregeringen](#)).

Ge även Energimyndigheten i uppdrag att uppdatera sina "länsvisa utbyggnadsbehov för vindkraft" så att dessa återspeglar utvecklingen efter 2021, och utvidga uppdraget så att det även gäller utbyggnadsbehoven för solkraft och energilagring, samt att uppdatera sin [vägledning om kommunal tillstyrkan](#) så att den också i detalj beskriver vad kommunerna inte ska väga in i sitt beslut (i linje med Regeringskansliets [Frågor och svar](#)).

15 Säkerställ att fysisk planering, energi- och havsplanering samt elektrifieringen taktar

PROBLEM

Det finns i dag en bristande samordning mellan elektrifieringens behov, fysisk planering, energiplanering, havsplanering samt försvars- och riksintressen. Sannolikheten är stor för att detta även kommer påverka genomförandet av det eventuella auktionssystemet för havsbaserad vindkraft. Målkonflikter identifieras ofta sent i processen, vilket riskerar att försena eller stoppa utbyggnaden av förnybar elproduktion och -infrastruktur, samtidigt som industrins och samhällets ökande elbehov ställer krav på snabb utbyggnad och en långsiktig planering.

FÖRSLAG

Ge Energimyndigheten, Försvarsmakten, Svenska kraftnät, Havs- och vattenmyndigheten och andra berörda myndigheter i uppdrag att samordna regionala energi- och elektrifieringsplaner, havsplaner, försvars- och riksintressen – samt eventuella auktionssystem – med etappvisa elektrifieringsmål i linje med klimatmålen och svensk industripolitik.

Försvarsmakten bör samtidigt ges i uppdrag att delta tidigt och aktivt i den regionala fysiska planeringen för att förebygga målkonflikter och skapa mer effektiva tillstånds- och planeringsprocesser.

16 Utred Sveriges behov av hamn- och industriinfrastruktur för havsbaserad energi

PROBLEM

Sverige saknar i dag en samlad analys av vilken hamnkapacitet och övrig infrastruktur som krävs för att möjliggöra storskalig utbyggnad av havsbaserad energi.

FÖRSLAG

Ge Trafikverket, Energimyndigheten och andra berörda aktörer i uppdrag att kartlägga behovet av hamninfrastruktur, logistiklösningar och övrig strategisk infrastruktur för utbyggnad av havsbaserad energi.

17 Förtydliga Svenska kraftnäts ansvar för anslutning av strategiska energiprojekt

PROBLEM

Osäkerhet kring nätanslutningar, både kostnader och tidsåtgång, utgör ett betydande hinder i dag för ny elproduktion. Även konkurrenskraftiga projekt riskerar att inte realiseras om anslutningsfrågan förblir olöst.

FÖRSLAG

Ge Svenska kraftnät i uppdrag att inleda dialog kring snabbare anslutning för tillståndsgivna projekt med berörda aktörer. Dialogen bör innehålla en tidsplan för anslutningen och ett forum för att reda ut tekniska begränsningar och möjligheter hos anslutande part. För projekt i tidig fas bör Svenska kraftnät regelbundet se över och kommunicera sina anslutningskrav med nättaktörerna så att det finns en likformig hantering över landet.

18 Utred ett stöd för återvätning av torvmarker i samband med solparker

PROBLEM

Dränerade torvmarker står för betydande utsläpp av växthusgaser. Naturvårdsverket har pekat på att solparker kan skapa ekonomiska förutsättningar för att återväta och i en rapport som RISE tagit fram på uppdrag av myndigheten lyfts flera möjliga synergier mellan återvätning, ökad biologisk mångfald och elproduktion. I många fall är det marker som dessutom är outnyttjade eller lågproduktiva. Trots potentialen har få sådana projekt realiserats, vilket bland annat beror på högre utvecklings- och driftskostnader.

FÖRSLAG

Ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i gemensamt uppdrag att utreda förutsättningarna för ett stöd som täcker merkostnaderna för återvätning och andra miljöåtgärder i projekt där solparker möjliggör restaurering av dränerade torvmarker.

Utred hur stödet kan utformas för att ge långsiktiga investeringssignaler, inklusive möjligheten till garantier eller förhandsbesked för projekt med långa ledtider för nätanslutning.

Energilager

FÖRSLAGEN I KORTHET

19 Ta fram en nationell strategi för energilagring	22 Utveckla marknader för flexibilitet och stödtjänster
20 Inför en egen kategori för energilagring i ellagen	23 Tillvarata flexibilitet från elfordon i elsystemet
21 Avskaffa dubbeldebitering och dubbelbeskattning	24 Anslut Sverige till EU-kommissionens trepartsavtal för energilagring

19 Ta fram en nationell strategi för energilagring

PROBLEM

Energilagring, särskilt batteriparker, blir en allt viktigare del av elsystemet i takt med elektrifieringen. Rollen för dessa resurser i energisystemet är dock inte tillräckligt tydliggjord i den nuvarande politiken. Avsaknaden av ett samlat grepp skapar osäkerhet kring investeringar och försvårar en effektiv utveckling i den takt som krävs. Exempelvis ligger i dag såväl återvinning som anslutnings- och tariffkostnader i elnätet högre i Sverige än i våra grannländer, vilket gör att investeringar i batteriparker inte blir lika konkurrenskraftiga. På sikt riskerar de därmed att i stället hamna i andra EU-länder.

FÖRSLAG

Ge Energimyndigheten i uppdrag, i samverkan med Svenska kraftnät och andra relevanta aktörer, att ta fram en nationell strategi för energilagring med särskilt fokus på batteriparker.

Strategin ska (i) tydliggöra vilken funktion energilagring förväntas ha i elsystemets utveckling, (ii) kvantifiera den framtida betydelsen av lagring för elsystemets robusthet och effektivitet, (iii) identifiera strukturella hinder som försvårar etablering och användning, inklusive frågor kopplade till producentansvar – såsom konkurrenskraftiga återvinningskostnader i förhållande till övriga EU-länder, samt (iv) lämna förslag på åtgärder för att möjliggöra en mer långsiktigt hållbar utveckling, inklusive förutsägbara och långsiktiga regelverk för batteriparkernas deltagande på stödtjänstmarknaderna och andra elmarknader.

20 Inför en egen kategori för energilagring i ellagen

PROBLEM

Dagens regelverk behandlar ofta energilagring som antingen produktion eller konsumtion. Det skapar onödiga juridiska och ekonomiska hinder och gör att energilager inte kan bedömas utifrån sin faktiska systemnytta.

FÖRSLAG

Ändra den kommande elmarknadslagen (införs 2027) så att energilagring definieras som en egen kategori med rättigheter och skyldigheter anpassade till teknikens roll i elsystemet. Reformen bör kombineras med följdändringar i nätreglering och beskattning.

21 Avskaffa dubbeldebitering och dubbelbeskattning

PROBLEM

Batteriparker riskerar i dag att bära dubbla nätavgifter eller flerfaldig beskattning vid inmatning och utmatning av el från batteriet, särskilt i lösningar bakom mätaren och i kombination med produktion. Det hämmar investeringar i teknik som kan minska systemkostnaderna.

FÖRSLAG

Ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att ta fram en modell som förhindrar dubbeldebitering av nätavgifter för systemnyttiga energilager och justera skattereglerna så att el som lagras och återförs inte beskattas flera gånger.

22 Utveckla marknader för flexibilitet och stödtjänster

PROBLEM

Stödtjänst- och flexibilitetsmarknaderna utvecklas kontinuerligt, men regelverk, transparens och tillträde är fortfarande otillräckliga för att fullt ut ta tillvara batteriparkers och andra flexibla resursers potential.

Svenska kraftnät har i uppdrag att implementera EU-regler (bl.a. nätkoden SO GL artikel 182) som kommer möjliggöra för lokal- och regionnätbolag att begränsa eller förhindra vissa aktörer att delta på balansmarknaden baserat på tekniska faktorer såsom den geografiska placeringen av enheter och grupper som tillhandahåller reserver. I dag kommer dock de primära intäktströmmarna för batteriparker från balansmarknaden, och därmed påverkas investeringsförutsättningarna.

Denna förändring riskerar även ha en påverkan på vind- och solparksinvesteringar som i dag bygger sina affärscase på att de kan ansluta batterilager till anläggningarna.

FÖRSLAG

Ge Svenska kraftnät i uppdrag att säkerställa att marknadsdesign, kravställning och transparens möjliggör att fler energilager kan delta med frekvensreserver, lokala flexibilitetsmarknader och andra systemtjänster på aktuella marknader. Uppdraget bör även omfatta vägledning om grid-forming-funktioner, dvs. att växelriktare själva ska kunna skapa och upprätthålla spänning och frekvens i elnätet, i stället för enbart anpassa sig till ett befintligt nät.

Svenska kraftnät bör även ges i uppdrag att analysera hur införandet av nätkoden påverkar investeringsförutsättningarna i Sverige, vilka konsekvenser detta skulle kunna få för utvecklingen av det svenska kraftsystemet ifall investeringar uteblir samt ge förslag på kompensatoriska åtgärder.

23 Tillvarata flexibilitet från elfordon i elsystemet

PROBLEM

Elektrifieringen av transportsektorn innebär att ett stort antal batterier introduceras i energisystemet. Denna resurs utnyttjas i dag i begränsad utsträckning för att bidra till elsystemets leveranssäkerhet, flexibilitet och effekttäckning. Samtidigt saknas en samlad bild av vilken systemnytta tekniker som ”Vehicle to Grid” (V2G) och ”Vehicle to Home” (V2H) kan leverera och vilka förutsättningar som krävs för att realisera den.

FÖRSLAG

Ge Energimyndigheten i samverkan med Svenska kraftnät och andra relevanta aktörer i uppdrag att analysera hur flexibilitet från elfordon kan bidra till elsystemet, inklusive tekniker som V2G och V2H.

Analysen bör särskilt belysa (i) vilket potentiellt systembidrag som kan uppnås över tid, (ii) vilka regelverk, marknadsförutsättningar och standarder som krävs, (iii) hur prissignaler och marknadsdesign kan möjliggöra deltagande, samt (iv) hur ett eventuellt mål för systembidraget från elfordon kan utformas.

24 Anslut Sverige till EU-kommissionens trepartsavtal för energilagring

PROBLEM

Sommaren 2026 undertecknade EU-kommissionen unionens första trepartsavtal för att främja energilagring tillsammans med 22 medlemsländer, batteri- och industriaktörer samt finansinstitut. Sverige var ett av få medlemsländer som inte anslöt sig till avtalet. Detta riskerar att försämra Sveriges möjligheter att attrahera investeringar i energilagring och att begränsa svenska företags möjligheter att dra nytta av de marknads- och nätreformer som utvecklas inom ramen för trepartsavtalet.

FÖRSLAG

Sverige bör ansluta sig till EU-kommissionens trepartsavtal för energilagring.

Elnät och elsystem

FÖRSLAGEN I KORTHET

25 Bygg ut elnätet på prognos där efterfrågan på el utvecklas snabbt	27 Använd befintligt elnät mer effektivt
26 Öka transparensen i anslutningskön	28 Utred havsbaserad överföring för att stärka Sveriges nord-sydliga elbalans

25 Bygg ut elnätet på prognos där efterfrågan på el utvecklas snabbt

PROBLEM

Utbyggnad av nät släpar ofta efter eftersom investeringar i praktiken vilar på redan realiserad efterfrågan. Det förvärrar köer, flaskhalsar och regional effektbrist.

FÖRSLAG

Ge Energimarknadsinspektionen tillsammans med Energimyndigheten i uppdrag att förtydliga att nätbolagen ska bygga ut nät på prognos i områden där Energimyndigheten bedömer att efterfrågan på ny elkonsumtion väntas utvecklas snabbt.

26 Öka transparensen i anslutningskön

PROBLEM

Projektörer, elanvändare och investerare saknar ofta tydlig information om köläge, faktisk kapacitet och prioriteringslogik. Det skapar ineffektivitet och felinvesteringar.

FÖRSLAG

Ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att ta fram krav på full transparens i nätanslutningskön samt krav och struktur för publika kapacitetskartor och tydligare principer för anslutningsprioritering hos nätbolagen.

27 Använd befintligt elnät mer effektivt

PROBLEM

Delar av elnätet används i dag mindre effektivt än vad som vore möjligt eftersom regler, praxis och avtalsformer inte fullt ut stödjer flexibla anslutningar, flexibilitet och modern nätoptimering.

FÖRSLAG

Möjliggör och främja permanenta flexibla och villkorade anslutningsavtal och användning av ny teknik för bättre kapacitetsutnyttjande. Svenska kraftnät bör få i uppdrag att utvärdera sina pilotprojekt med kapacitetsåtgärder i Västra Götaland för att i förlängningen kunna använda instrumentet nationellt.

Svenska kraftnät bör även få i uppdrag att utreda om införandet av lokala kapacitetsmarknader kan bidra till att säkerställa driften och överföringen i transmissionsnätet. Det skulle exempelvis kunna ske med hjälp av storskaliga energilager. För att möjliggöra det bör myndigheten också se över hur ett auktionssystem för aktörer som kan bidra till det bör utformas.

28 Utred havsbaserad överföring för att stärka Sveriges nord-sydliga elbalans

PROBLEM

Begränsningar i överföringskapaciteten inom Sverige har lett till stora regionala prisskillnader och försämrade förutsättningar för elektrifieringen. Samtidigt investerar flera länder runt Östersjön och Nordsjön i nya havsbaserade transmissionsförbindelser för att stärka överföringskapaciteten, integrera ny elproduktion och öka försörjningstryggheten.

FÖRSLAG

Ge Svenska kraftnät i uppdrag att utreda kostnader, nyttor och tekniska förutsättningar för en eller flera havsbaserade transmissionsförbindelser mellan norra och södra Sverige. Analysen bör utgå från ett samhällsekonomiskt perspektiv och jämföra alternativa lösningar för att öka överföringskapaciteten mellan elområdena.

Utredningen bör särskilt belysa (i) hur en havsbaserad transmissionsförbindelse skulle påverka överföringskapaciteten mellan norra och södra Sverige, (ii) effekter på elpriser, prisområdesskillnader och försörjningstrygghet, (iii) kostnader och genomförandetid jämfört med motsvarande nätförstärkningar på land, (iv) möjligheterna att samtidigt ansluta framtida havsbaserad vindkraft och därmed öka utnyttjandet av investeringen, (v) konsekvenser för totalförvar, sjöfart, havsmiljö och annan samhällsviktig verksamhet, samt (vi) finansieringsmöjligheter, inklusive användning av flaskhalsintäkter och EU-finansiering.

Tillståndprocesser

FÖRSLAGEN I KORTHET

29 Ge längre och mer flexibla tillstånd- och igångsättningstider

30 Genomför reformer som gör tillståndprocessen snabbare

31 Genomför miljötillståndsutredningens förslag till två spår i tillståndsordningen

32 Möjliggör solsambbruk och dubbel markanvändning

33 Gör den nya Miljöprövningsmyndigheten till en "one-stop-shop"

29 Ge längre och mer flexibla tillstånd- och igångsättningstider

PROBLEM

Många tillståndsgivna projekt riskerar i dag att förfalla innan marknadsförutsättningar och nätanslutning finns på plats, givet dagens tidsramar för igångsättning.

FÖRSLAG

Breda möjligheten till förlängning av igångsättningstid så att även marknadsförutsättningar kan beaktas, inte bara nätanslutning. Inför dessutom tio års igångsättningstid för landbaserad vindkraft och storskalig solkraft som huvudregel samt femton år för havsbaserad vindkraft. Det behövs även tillståndstider som motsvarar en parks tekniska livslängd.

30 Genomför reformer som gör tillståndprocessen snabbare

PROBLEM

Det centrala problemet för utbyggnaden av förnybar elproduktion är inte enbart de enskilda tillståndsmomenten, utan att den totala ledtiden från projektidé till byggstart ofta blir för lång och osäker.

FÖRSLAG

Genomför de delar av Miljötillståndsutredningen och andra förslag som verkligen leder till kortare total tillståndstid. Gör det lättare att få ändringstillstånd och säkerställ tillräcklig resurssättning av myndigheter för prövningsprocessen.

31 Genomför miljötillståndsutredningens förslag till två spår i tillståndsordningen

PROBLEM

Både solparker och batteriparker möter i dag en splittrad prövningsordning där regelverket inte fullt ut är anpassat till teknikens snabba utbyggnadstakt och särdrag.

FÖRSLAG

Genomför Miljötillståndsutredningens förslag till två spår i tillståndsordningen och de förenklingar som de innebär. Gör solparker granskningspliktiga och förtydliga vad som gäller för energilager. Inför övergångsbestämmelser så att redan miljöprövade solparker (12 kap 6 § miljöbalken) eller pågående projekt inte drabbas av rättsosäker omprövning.

32 Möjliggör solsambbruk och dubbel markanvändning

PROBLEM

Nuvarande tillämpning av miljöbalken riskerar att ställa jordbruk och solkraft mot varandra även när marken i praktiken kan användas för båda ändamålen.

FÖRSLAG

Förtydliga 3 kap. 4 § miljöbalken så att dubbel markanvändning genom exempelvis jordbruk och solkraft uttryckligen tillåts när marken fortsatt brukas.

Ge även Jordbruksverket tillsammans med Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en funktionell definition av solsambbruk och ett förslag till ändring av 3 kap. 4 § som möjliggör dubbel markanvändning som kan användas i miljöprövnings-, stöd- och tillämpningssammanhang.

33 Gör den nya Miljöprövningsmyndigheten till en "one-stop-shop"

PROBLEM

En ny myndighetsstruktur för miljöprövning riskerar att enbart bli en administrativ ommöblering om den inte också innebär en faktisk förenkling för projektörer och andra aktörer.

FÖRSLAG

Gör den nya Miljöprövningsmyndigheten till enda kontaktpunkt för tillståndsprövning enligt förnybartdirektivets logik, kompletterat med nationellt diarium, publicering av tillstånd och domar online samt uppdaterad vägledning om betydande miljöpåverkan för solparker och batterilager.

Den nya Miljöprövningsmyndigheten och Energimarknadsinspektionen bör också få i uppdrag att arbeta för parallella processer för miljötillstånd och nätkoncession.

Energisäkerhet och försvar

34 Ge Försvarsmakten ett tydligt uppdrag för samexistens

PROBLEM

I dag uppstår återkommande konflikter mellan försvarsintressen och ny elproduktion och Försvarsmakten stoppar framför allt många projekt med ny vindkraft och repowering av befintliga vindkraftsparker. Det riskerar att hämma Sveriges elförsörjning, industriella utveckling och energiberedskap.

FÖRSLAG

Ge Försvarsmakten ett övergripande uppdrag att aktivt bidra till Sveriges energioberoende genom att verka för samexistens mellan försvarsintressen och ny elproduktion. Ge myndigheten i uppdrag att bland annat uppdatera lågflygningsområden och analysera tekniska lösningar som minskar konfliktytor.

35 Utred behovsstyrd hinderbelysning

PROBLEM

Lokal påverkan från hinderbelysning är en återkommande acceptansfråga som i dag i onödan förstärker motståndet mot vindkraft.

FÖRSLAG

Berörda försvarsmyndigheter och Transportstyrelsen ska utreda förändrade regler för hinderbelysning, inklusive en jämförelse med konkreta erfarenheter från Danmark, Norge, Tyskland, med flera, för att ta fram en fungerande modell för att tillåta behovsstyrd belysning.

Green Power Sweden är branschorganisationen för företag som arbetar med storskalig vindkraft, storskalig solkraft och energilagring. Vi vill bidra till ett hållbart och konkurrenskraftigt Sverige.

KONTAKT

Madeleine van der Veer
Näringspolitiskt ansvarig · 070-292 44 12
madeleine.vanderveer@greenpowersweden.se

MER MATERIAL

Mer information, statistik och rapporter finns på greenpowersweden.se